

LASTEAEDE MAASIKAS

KESKKONNAÜLEVAATUS (2018/19)

I LASTEIA ÜLDISELOOMUSTUS

Lasteaed Maasikas on kakskeelne munitsipaallasteaed, kus on 5 rühma: 2018/19 õppeaastal 1 sõimerühm, 1 tasandusrühm (liit) ja 3 tavarühma (liit), sh 1 eesti õppekeelega. Lasteaed paikneb soodsas kohas, sest läheduses asuvad Kopli ehk Kase park, Süsta park, Kalmistupark ja Stroomi mets ja rannaala. Maja on ehitatud 1970, on 2-korruseline ja seda ümbritseb suur õueala (3800m²).

II KESKKONNAÜLEVAATUSE EESMÄRK: Kaardistada hetkeseis

III KESKKONNAÜLEVAATUSE LÄBIVIIMINE

Keskkonnaülevaatus läbiviimist juhtis lasteaia juhtkond ja analüüsi 12 teema hetkeseisu õppe- ja kasvatustöös, igapäevaelu korraldamises ja majandamises.

Küsimustiku personalile koostas õppealajuhataja ja iga Rohelise kooli teema (osa teemasid liidetud) esitati neli küsimust, et saada tagasisidet, mis on Rohelise Kooli programmiga liitumisel ja teemade käsitlemisel õppe-kasvatustöös õnnestunud, kuidas on järgitud lasteaia keskkonnapõhimõtteid ja milles on oldud edukad, kuidas on laste osalemine Rohelise Kooli programmis kaasa aidanud nende õpi- ja sotsiaalsete oskuste arenemisele ja millistele oskustele. Eesmärk oli tagasiside muutustest ja õnnestumistest peale Rohelise kooliga liitumist ajavahemikul märts-detsember 2018. Küsimustikku tutvustati arendustunnis, saadeti elektrooniliselt 20.12.18 kõigile rühmadele ja küsimustiku koondit tutvustati ja arutati 16.01.19 toimunud arendustunnis.

Lastele mõeldud küsimustiku aluseks võeti eelmisel õppeaastal õpetajate enda koostatud küsimused, mida lihtsustati ja ka täiendati juhtkonna poolt. Küsimused puudutasid kõiki Rohelise kooli teemasid (osa ühendatud). Küsimustikku tutvustati 14.11.18 toimunud arendustunnis ja otsustati, et kuna on liitrühmad, siis viiakse küsitlus läbi neljas rühmas vaid vanemate lastega ja vastatakse kõikide teemade küsimustele. Eelmisel aastal olid teemad rühmade vahel jagatud. Küsimustele vastas nelja rühma 26 vanemat last. Küsitluse koondi tutvustamine ja arutelu toimus 16.01.19 arendustunnis.

Info, teavitamine, vanemate kaasamine ja koostöö

Lasteaia keskkonnategevuskava on aluseks rühmade tegevuskavade ja ürituste plaani koostamisel. Lapsevanemaid informeeriti Rohelise kooli programmis osalemisest (alates 2016), programmi eesmärkidest, Rohelise lipuga tunnustamisest (2017) septembrikuu

koosolekutel ja samuti uut hoolekogu. Eliisis on vanematel võimalik näha rühma nädalaplaanis planeeritud Rohelise kooli ja sellega seotud projektidega seonduvaid tegevusi. Üldkoridoris on vormistatud Rohelise kooli stend, samuti rühmades. Lasteaia kodulehel on Rohelise kooli link, samuti saab teavet ürituste ja tegemiste kohta kodulehelt (nädal lasteaias ja pildigalerii). Lepatriinude ja Vikerkaare rühm teavitavad lapsevanemaid ja panevad fotosid rühma listile. Rühmad on saatnud läbiviidud tegevuste fotosid ja lühikirjeldusi Rohelise kooli kinnisesse FB gruppi ja Põhja-Tallinna FB lehele. Põhja-Tallinna Sõnumites ilmus novembris 2017 artikkel „Lasteaeda tunnustati Rohelise lipuga“. Õpetajad osalevad aktiivselt Rohelise kooli seminaridel ja Keskkonnaameti õppepäevadel, millest antakse tagasisidet kolleegidele arendustundides.

Lapsevanemad on aktiivselt osalenud laatade ettevalmistamisel ja läbiviimisel. Laupäevakul on isad värvinud atraktsioone ja paigaldanud õuealale pesakaste, on abistatud taimede seemnete, tulbisibulate ja mulla muretsemisel. Pidevalt tuuakse meisterdamiseks ja joonistamiseks kasutatud paberit ja muid materjale, Paljassaare loomade varjupaiga tarbeks toodi kasutatud tekke ja linu ning abistatakse küünlaümbriste ja kasutatud patareide kogumisel.

Lapsed on vanemate abi ja toetuse üle uhked. Vanemad on rohkem lastega õues ja on märganud, et lapsed on looduses tähelepanelikumad.

Kopli Kunstigümnaasiumi õpilastega oli koostööprojekt, mille tulemusena õpilased joonistasid eri aastaegude kujutavad tahvlid, mis paigaldati maja seinale ja mida saab kasutada ka õppetegevuses.

Munitsipaalpolitsei aitas kõrvaldada lasteaia õueala ääres olevad kivid ja istumisasemed, kuhu pidevalt kogunesid kõrvalised isikud, kes risustasid keskkonda.

Toitlustajale (Mervin) on antud tagasisidet toidu kvaliteedi kohta.

Elurikkus, loodus. Õueala

Personal

Vastavalt tegevuskavale ja eesmärkidele on rühmad viinud igal nädalal läbi vähemalt 1 õueõppe tunni. Vastavalt lasteaia keskkonnategevuskavale ja rühmade tegevuskavadele uuritakse puid ja taimi. Märgatavalt aktiivsemalt osaletakse lastega muuseumitundides: Loodusmuuseum, MiiaMilla, Pelguranna raamatukogu loodusprogrammides. KIK ja HA projekti „Keskkonnahariduslikud programmid Tallinna lasteaedades“ raames osaleti Viimsi Rannarahva programmis „Olen mere sõber“. Pidevalt toimuvad õppekäigud parkidesse, mere randa, maikuus käidi tutvumas Paljassaare ja Pikakari rannaga, koristati Stroomi rannaala. Tallinna lasteaedade ühisprojekti raames käidi Tallinna loomaaias puid istutamas. Lepatriinude rühm osales Räpina Aianduskooli projektis „Kurgisõbrad“. Päikese rühm, kes osaleb kolmandat aastat Suure taimejahi projektis, valmistas projekti raames õueala plaani,

mis sellel aastal joonistati ja viidi läbi lahtine tegevus BeeBottidega teemal „Elurikkus“, kus kasutati Suure taimejahi kaarte. Kasvatati seemnetest ette maitserohelist. Suvel ja sügisel hoolitseti lillepeenarde eest, kasteti. Sügisel koguti lillede seemneid, koristati saaki, riisuti lehti, tehti komposti ja valmistati peenrad talveks ette ning kaeti roosid. Eesti Vabariik 100 raames istutati sügisel koostöös vanematega 100 tulbisibulat, mis kõik ilusasti tärkasid ja õied silmailu pakkusid. Kooli minevate laste vanemad ja lapsed istutasid õuealale traditsiooniliselt puu (paju). Tore oli mänguhommik BeeBoti ja Ozobotiga teemal “Eesti loomad ja linnud“, lahtine üritus „Rohelise kooli radadel“, kevadel õuealal ja sügisel rühmaruumides toimunud tegevuskeskustega ühisüritused „Uuri, avasta, tegutse“ . Lapsevanemad osalesid õueala talgutel. Õpetajatele toimus sisekoolitus vaatluste ja keskkonnamängude läbiviimiseks ning arendustundides anti pidevat tagasisidet Rohelise kooli seminaridest ja keskkonnaameti infopäevadest. Lasteaia hoone seinale paigaldati Kopli Kunstigümnaasiumi õpilaste joonistatud tahvlid erinevatest aastaegadest, mida saab kasutada ka õppetegevuses. Lapsevanemad on osalenud aktiivselt laupäevakutel: isad on paigaldanud lindudele pesakaste, värvinud ja parandanud atraktsioone. Vanemad on toetanud lillede, tulbi sibulate ja maitsetaimede ostmisel.

Õpetajate sõnul oskavad lapsed looduses näha, kuulata, märkavad muutusi, oskavad arutleda, teha järeldusi, küsimusi esitada ja teha koostööd. Oskavad koguda lillede seemneid, neid hoida ja istutada, jälgivad nende kasvamist, rohida, kasta ja hoolitseda toalillede eest. Sügisel riisusid lapsed lehti ja koristasi õueala. Nad teavad, et ei tohi puudelt oksa ja peenralt lilli murda. Teavad, et linnas on looduslik mitmekesisus: pargid, mets ja mererand.

Lapsed

Elurikkus: kõik, mis on looduses, aga nimetati ka eraldi: lilled, puud, linnud, loomad, putukad, marjad, seemed, rohi; loodus, taevast, kõik, mis on meie ümber, mis annab saaki, miski närtsib ja tärkab uuesti ellu.

Teavad vähe õueala puid: vaher, kuusk (4 rühma;) väike õunapuu (3), pihlakas (2), mänd, kadakas, sirel, tamm, kask (1). Viimaseid puid teadsid rühmad, kus vastavat puud on uuritud ja tamme õuealal ei kasva.

Õuealal nähtud putukad: kõigil ämblik, vihmauss, sipelgas; tigu, põrnikas (3 rühmal); puuk, liblikas, herilane, sääsk (2); lepatriinu, mesilane, kapsauss, sajajalgne, aga ka tarakan (1).

Õuealal nähtud linnud: kõigil: tihane, vares; varblane, kajakas (3); leevike, tihane, tuvi (2); kotkas, pääsuke, harakas (1).

Õuealal tehtud tööd: kastmine, lehtede riisumine, lillede istutamine, korrastanud, rohinud (3), korjasime seemneid (2) tomatite istutamine ja saagi koristamine (1), aga ka, et mitte midagi ja värsket õhku hinganud.

Kuidas sa loodust hoiad? Kõik vastasid, et prügi ei tohi maha visata; sorteerime, toidame linde (2), ei murra oksa (1).

Looduses meeldib: teave ka pere kohta: korjata metsaande, pidada piknikku, kasta suvilas lilli, käia rannas ja ujuda, mägedes suusatada; mängida ja joosta; linde toita, jalutada, õhku hingata, vaadata ja üllatuda, imetleda.

Kuna õueala puid tunnevad lapsed vähe, siis võiks õppetegevustes sügisel ja kevadel keskenduda just õueala looduse tundmaõppimisele. Kuna siiani on õueala peenras ja kastides kasvatatud enamasti lilli ja rühmade aknalaudadel maitserohelist, siis on plaanis hakata õuealal kasvatama lisaks maitserohelisele ka aedvilju, teravilja, ravimtaimi. Maitserohelist saab kasutada juba valmis toitudel, aedviljadest salateid valmistada ja neid degusteerida ning ravimtaimedest teed valmistada. Kasutame selleks ära ka lillepeenra vabad kohad ja samuti ka olemasolevad lillekastid. Maja taga olev lillepeenar tuleb rajada ja kujundada nii, et seal kogu aeg midagi õitseks ja piirata peiulillede (taketes) juhuslikku istutamist.

Kliimamuutused. Energia, transport, prügi, jäätmed

Personal

Tööplaanid ja päevikud täidetakse programmis Eliis. Kõigis rühmades sorteeritakse prügi ja taaskasutatakse paberit, riidet, plastikut, korke, pakendeid jne, millest meisterdatakse. Trepikodades karbid, kuhu lastevanemad toovad kasutatud paberit ja ühes ka jäätmete (pakend, segu olmejäätmed, ohtlikud jäätmed) kogumise kast ja Eesti pandipakendi kingitud kogumiskast taarale. Õuealal kaks konteinerit (paber, segaolme) prügi jaoks. Lastevanemate abiga kogutakse alumiiniumist küünlaümbriseid ja kasutatud patareisid. Jäätmenädala raames viidi kogutud tekid, padjad ja linad Paljassaarde loomade varjupaika. Käidi õppekäigul Pandipakendi keskuses, prügi sorteerimist õpetasid spetsialistid Tootjavastutusorganisatsiooni OÜ ja lapsed on ise käinud õppeesmärgil taarat viimas taaraautomaati. Käiakse õppekäikudel ka tänaval ja eri transpordivahenditega tutvumas, sõitmas ja räägitakse nende mõjust keskkonnale. Ruumist lahkudes kustutatakse tuled. Kuivatuskappe ja nõudepesumasinat püütakse kasutada ratsionaalselt. Toidujäätmete vähendamiseks viidi kõigepealt läbi rühmadevaheline võistlus, kuid siis otsustati hakata toidujäätmeid kaaluma, et analüüsida toidu ärasõõmise ja toidu valiku ja kvaliteedi vahelist seost. Ühes rühmas tõstavad lapsed portsu ette ise.

Elektri kulu: Vaata eraldi tabelit

Elektri kulu kohta peab arvestust majandusjuhataja. Ruumidesse on paigaldatud säästupirnid. Välisüksed on varustatud sulguriga. Lastele on selgitatud, miks tuleb elektrit säästa.

Kütte kulu: Vaata eraldi tabelit

Toidujäätmed: Vaata eraldi tabelit

Lapsed

Kliima on: ilm, ilmateade ja sünoptikute töö, vikerkaar, aga enamus ei teadnud.
Elektril töötavad: kõige rohkem vastati lamp, aga ka arvuti, pesumasin, televiisor, elektriline kitarr, printer (Lepatriinud), laadija, elektri karp; elektrijaam, vesi, traat, pistik, jooksmine (1 laps). Vähe nimetati kodumasinaid ja osa ei saanud ilmselt küsimusest aru.

Elektri kokkuhoid: tule kustutamine (4), ei tohi traate lõhkuda ja kõik vooluvõrgust välja lülitada (1).

Jalgsi tuleb lasteaeda (14 last), vahel autoga või jalgsi (4 last), auto või bussiga (4 last).

Loodusele ohutu sõiduvahend: jalgratas (4), tõukeratas (3), tramm (1), kuid vastati ka miks auto on loodusele kahjulik (suuts, gaas).

Et prügi vähendada: anda teistele, mitte ära visata, panna paber ahjus põlema, vähe prügi tekitada (2), vähe toitu osta, kõik ära süüa, liigset mitte osta (2), tuleb ära koristada ja konteinerisse visata (2), kommipaberid viin õpetaja abi juurde prügikasti.

Prügi sorteerimisel läheb nii lasteaia kui ka kodus põhiliselt paber eraldi; kuna kodus on köök väike, siis läheb kõik ämbrisse), kodus käiakse ka pudeleid viimas ja korjatakse pudeleid eraldi.

Ei teata kliima tähendust. Vähe nimetati kodumasinaid ja osa ei saanud ilmselt küsimusest aru. Paber sorteeritakse nii lasteaia kui kodus eraldi ja kodus käiakse ka pudeleid taaraautomaati viimas. Jalgsi tulevad lasteaeda pooled.

Globaalne kodakondsus

Personal

Vastavalt tegevuskavale tähistati mihkli, mardipäeva, kadripäeva, vastlapäeva, maslenitsat, isade- ja emadepäeva, Eesti sünnipäeva ja emakeelepäeva. Lastega on loetud eesti, vene, taani, rootsi, soome, läti, leedu kirjanike raamatuid. Pelguranna raamatukoguga on raamatute kohale toomise koostööprojekt. Õppekäikudel vanalinna tutvutakse Tallinna ajaloo ja vaatamisväärsustega. Uuritakse Soome, Läti, leedu kultuuri, tavasid ja rahvuskööki. Osaleti lasteaedade laulupeol Vabaduse väljakul, ühistantsimisel, P-T lasteaedade simmanil, tähistati turvalise interneti päeva.

Päikese, Päevalille ja Lepatriinude rühm kasutavad õpp- kasvatustöös projekti „Kiusamisest vaba lasteaed“ elemente. Vikerkaare rühm jätkab projekti „Valmistame ise maitstvalt ja tervislikult“ (sellel aastal Läti, Soome, vene köök). Erinevate maade ja inimestega tutvumisel kasutatakse Mondo fotomappe, käiakse õppekursioonidel.

Õpetajate sõnul teavad lapsed Tallinna vanalinna tähtsamaid ehitisi, teevad vahet heal ja halval käitumisel, lohutavad ja aitavad üksteist ning osalevad rühma reeglite koostamisel.

Lapsed

Eestis tähistame: jõulud (kõik), mardipäev (3), kadripäev (3 – valged riided), uus aasta (3), Eesti sünnipäev (1), lihavõtted (1), sünnipäev (2), hirmsad riided selga (1).

Pühadest meeldivad jõulud ja kingid, jõuluvana, raketid, kuusk, sünnipäev, kuna saab basseini minna, vembu-tembu maale ja saab ujuda, uus aasta ja saab õhupallidega mängida, emadepäev ja õnnitleme ema ja kingime talle kingitusi, isadepäev.

Eestis räägitakse järgmisi keeli: Kõik vastasid eesti, vene, inglise; Päevalill: vene (7), eesti (7), inglise (2), hispaania (2), hiina (2), saksa, prantsuse, läti, itaalia.

Vaatamisväärsused Tallinna vanalinnas: näitab, kus on rühmaga käidud, aga Päevalille jaoks on ka muuseumid vaatamisväärsus. Paks Margareta (4), Raekoja plats (kuusk, jõuluvana maja, karussell), Pikk Herman (3), Oleviste kirik, Kadrioru, vanalinn, mälestusmärgid, vanad majad, puud, tramm, vana apteek, vana turg, palju vanu teatreid, ilus munakivitee.

Tervis ja heaolu

Personal

Vastavalt tegevuskavale on läbi viidud ühiseid liikumistegevusi saalis ja õuealal: hommikuvõimlemine, toimus sportlik mihklipäev tegevuspunktidega, osaleti P-T lasteaedade spordipäeval Sõle spordikeskuses ja Kunstigümnaasiumi staadionil. Rühmades on valmistatud tervislikke salateid, tervislikke võileibu ja puuvilja šašlõkki, tehakse vitamiinipause. Koostöös lastevanematega toimusid mihkli- ja jõululaat. On osaletud õppeprogrammides Tervishoiumuuseumis ja Miiamillas, lapsed on käinud õppematkal linnaosa, aga ka Shnelli, Löwenruh, Kadrioru pargis ja Stroomi rannaalal. Lastele toimus koolitus „Tulest targem“ (Põhja Päästekomando), ohutut liiklemist korralditi politsei ja Lõvi Leoga ning esmaabivõtteid õpiti ja harjutati Punase Risti esindajaga. Lastevanemaid teavitatakse laste terviseprobleemidest ja samuti vajadusel nõustatakse.

Lasteaed on tervist edendav lasteaed. Rühmad viivad läbi projekte: Päikene: „Tervis on meie kätes“, Päevalill: „Tervise aabits“, Vikerkaar: „Valmistame ise tervislikult ja maitsvalt“, Vikerkaare ja Päevalille rühm osalevad Suukooli projektis „Hammaste tervis“.

Õpetajate sõnul järgivad lapsed päevarežiimi ja isiklikku hügieeni, teavad, miks on vaja pesta käsi ja hambaid. Lapsed on õppinud kultuuriselt sööma ja oskavad nimetada tervislikke toiduaineid ja toite. Juba väikesed lapsed teavad, et musti käsi ei panda suhu. Lapsed on õppinud eristama oma vajadusi, oskavad märgata head ja tänada.

Lapsed

Miks tuleb käsi pesta ja millal? Kõik vastasid, et mikroobe ei oleks ja enne sööki, peale väljas käimist (4), peale WC (3), peale poes käiku (1), kui oled katsunud loomi (1).

Tervislikke ja kahjulikke toite teatakse hästi. Kõigis rühmades oli nimetatud puu- ja juurvilju, aga ka supp ja puder, munad, leib, kala, piim, vesi, mahl; kapsa eri liigid. Nimetati ka brookolit ja küüslauku (ilmselt süüakse kodus). Ebatervislikud toidud: pitsa, hamburger, magus suures koguses, tšipsid, jäätis, kommid, limonaad, jääpurikad, coca-cola, friikartul.

Hambaid tuleb pesta: enamus vastas, et ei tuleks auke, et ei valutaks (ei läheks mustaks ja ära ei kukuks, et mikroobid ei teeks katki) ja pesta tuleb kindlasti hommikul ja õhtul, vähem, et peale sööki.

Kiusata ei tohi: põhiliselt vastati, et siis on valus, võib juhtuda trauma, võib hakata verd, mis on vajalik, jooksmas; vastati ka, mis võib juhtuda: laps on siis õnnetu, hakkab jonnima, võib solvuda, ei sõbrusta; kiusaja võib vangi minna, saab politseis trahvi, pannakse toolile istuma; mida see näitab kiusaja kohta: kasvatamatus ja on ebameeldiv inimesele, pole ilus tegu.

Hädaabinumbrit 112 teadsid peaaegu kõik lapsed.

Vesi. Meri ja rannik

Personal

Teemasid käsitletakse õppekava raames (vee ringkäik looduses, veekogud, joogivesi, vee puhtuse tähtsus). Ühisüritusel „Uuri, avasta, tegutse“ olid tegevuskeskused: vee puhtus ja omadused, kus tehti ka katseid. Jälgitakse, et vesi kraanis ja WC asjata ei jookseks, kraanid ei tilguks ja et veega ei mängitaks. Suvel kogutakse kastmisvett õuelilledele ja Vikerkääre rühmas toalillede kastmiseks.

Käiakse õppekäikudel mere äärde ja vaadeldakse merd erinevatel aastaegadel. Vastavalt õppekavale on tutvutud veelindude ja kalade ja loomadega. Mererannast on kogutud looduslikke materjale käeliseks tegevuseks. Kevadel koristati Stroomi rannaala. Lapsed osalesid Rannarahva muuseumi programmis „Olen mere sõber“.

Õpetajate sõnul teavad lapsed, mis on ranna looduse tunnused ja seda, et merd ei tohi samuti reostada ja veelinde toita.

Vee kulu: Vaata eraldi tabelit

Lapsed

Enamus vastas, et **vesi tuleb kraani** merest, aga ka torude kaudu.

Kraanivett joovad lastest pooled , aga leiti, et seal on ka mikroobe, osadel joovad kraanivett vaid ema ja isa, juuakse karahvinist, vanaisa joob pudelivett.

Enim vastati, et **vett on vaja** joogiks (4), pesuks (4), kastmiseks, kaladele, loomadele (2), vähem vastati, et toidu ja jookide valmistamiseks, organismi puhastamiseks, toidu seedimiseks, ujumiseks.

Veelinnud ja -loomad: part, hai (4), kajakas, luik, hüljes (3), hani, morsk, kala (2), üksikud vastasid delfiin, vaal, jõehobu, konn, meritäht, krokodill.

Enamus vastas, et veelinde ei tohi toita, sest see ei ole looduslik toit ja linnud võivad surra.

Enamus teadis, et merd tuleb kaitsta ja merre ja randa ei tohi prügi visata (eriti plastikut).